

Секція 4

к.е.н., доцент Краснікова О. М.

доцент кафедри фінансів і кредиту

Полтавська державна аграрна академія

E-mail : krasnikova.71@mail.ru

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Житлово-комунальне господарство - це одна з важливих та пріоритетних галузей національного господарського комплексу, яка забезпечує життєдіяльність населених пунктів. Проте в житлово-комунальному господарстві накопичено багато проблем, що ставлять під загрозу можливість його сталого функціонування.

Головними проблемами житлово-комунальної галузі є застарілість обладнання, неефективність керівництва, невміння вчасно попереджати проблеми та несистемний підхід до їх вирішення. Дві третини житла України побудовано до 70-х років минулого століття. Понад третину житлових будинків потребують капітального ремонту. Більше третини котлів, що забезпечують теплом багатоквартирні будинки, є застарілими і енергоємними. Значна частина теплових мереж перебуває в аварійному стані [1].

Проблеми постачальників комунальних послуг можуть бути згруповані в три категорії – інституційні, економічні та технічні проблеми. Разом вони формують коло проблем, де незадовільні економічні умови, спричинені розповсюдженням сприйняттям комунальних послуг як необхідних громадських товарів і тому безкоштовних, а не як економічних товарів, виробництво яких потребує значних витрат, призвели до серйозних проблем, таких як некомпенсовані збитки виробництва, накопичення боргів, відсутність стимулів до інвестування.

Житлово-комунальне господарство протягом останніх років перебуває у стані перманентного реформування, та попри це є однією з небагатьох сфер, що функціонують на тих самих засадах, що й за часів існування СРСР. Конкуренція з'явилася лише в таких напрямках, як благоустрій, озеленення, ритуальне обслуговування. А система управління житлом і його експлуатація, а також монополія у сфері водопостачання, водовідведення та теплопостачання залишилося на колишньому рівні [3].

Засоби конкуренції не можуть забезпечити баланс інтересів та стабільний розвиток галузі, оскільки відповідні ринки відокремлені регіонально, а обмежений доступ до необхідної інфраструктури забезпечує монопольне становище постачальників комунальних послуг.

Через вище окреслені проблеми споживачі наразі не можуть контролювати обсяг і якість комунальних послуг, що надаються, вибирати ціну, постачальника і навіть відмовитися від таких послуг; незрозуміло, що саме є спожитим продуктом: ресурси щодо яких розраховуються нормативи споживання, чи параметри комфорту, за якими оцінюється сам факт надання або відсутності послуги і якість роботи підприємства ЖКГ.

Житлово-комунальна система з'їдає кошти, енергію, ресурси, але не спроможна надати якісні послуги. А тому вимагає не часткових ремонтів, а негайного системного реформування. Необхідно ліквідувати монополії в комунальному секторі. Чесна і прозора конкуренція серед надавачів житлово-комунальних послуг може створити вибір, а населення отримає якісні послуги за помірну ціну. Потрібно упорядкувати й тарифну політику, яка була б прозорою і зрозумілою для споживачів, коли тарифи на житлово-комунальні залежать від якості наданих послуг. Запровадження енергозберігаючих систем дасть можливість істотно економити кошти споживача [4].

Регулювання послуг природних монополій – електропостачання, газопостачання та теплопостачання здійснюється НКРЕКП [2]. На сьогодні цей орган по суті є органом виконавчої влади. Водопостачання і теплопостачання – це природні монополії, які називають локальними (монополії регіонального

рівня). Регіони самі установлюють та регулюють тарифи, але параметрами цих тарифів – ціну на електроенергію та ціну на газ задаються на центральному рівні.

Виходом з кризи стосовно природних монополій може бути передача в оренду, концесію, управління монополій, а також створення комунальних підприємств, регіональних компаній тощо.

У таких сферах послуг, як обслуговування ліфтів, вивезення сміття, благоустрій повинен діяти по законам ринкової економіки - конкурентний ринок, який регулюється антимонопольним законодавством та комісією з цін. Для цього потрібна злагоджена робота, ефективність якої передусім залежить від місцевих органів влади. Але якщо створити його і не створити конкурентного середовища, то система безумовно не запрацює.

На сьогоднішній день розмір коштів, закладених у державному бюджеті на покриття заборгованості комунальним підприємствам за надання пільг та покриття різниці у тарифах, є недостатнім. Така ситуація сприяє зростанню у підприємств кредиторської заборгованості, обмежує їх можливості у фінансуванні таких необхідних заходів, як реконструкція, модернізація існуючих виробничих потужностей підприємств, придбання нового сучасного виробничого обладнання, що ще більше поглиблює технічні проблеми і негативно впливає на якість наданих послуг споживачам, і як результат погіршує фінансовий стан комунальних підприємств [5].

Для вирішення проблеми фінансування підприємств ЖКГ перш за все необхідно забезпечити своєчасне надходження коштів за надані комунальні послуги. Адже зростання величини дебіторської заборгованості загрожує погіршенням фінансового стану, а також зниженням показників результативності діяльності підприємств комунального господарства.

Саме тому в умовах сучасної економіки перед підприємствами ЖКГ постає завдання визначити найбільш прийнятні джерела фінансування та забезпечити їх ефективне використання.

Без фінансового забезпечення не можливо провести технічне переоснащення, утім, як не можливо цього зробити цього без інвестицій. Підвищення спроможності підприємств ЖКГ можливе лише завдяки технічному переоснащенню.

Головним завданням забезпечення беззбиткового функціонування підприємств галузі при прозорій економічно обґрунтованій системі визначення рівня тарифів та адресному соціальному захисту населення є досягнення рівня поточної беззбитковості підприємств галузі з одночасним впровадженням комплексу заходів, спрямованих на:

- зменшення рівня витрат операційної діяльності;
- збільшення надходжень підприємств, що надають житлово-комунальні послуги .

Реалізація першого напрямку може бути здійснена шляхом оптимізації витрат та втрат матеріальних та енергетичних ресурсів житлово-комунальних підприємств; встановлення цін на енергоресурси для підприємств житлово-комунального господарства на рівні цін для населення; зменшення податкового навантаження на підприємства житлово-комунального господарства (відміни ПДВ на послуги, поширення спрощеної системи оподаткування).

По другому напрямку пропонується:

- запровадити механізм регулювання тарифів через установлення їх граничного рівня та застосування одночасної індексації тарифів з урахуванням інфляційних процесів, у тому числі змін цін і тарифів на паливно-енергетичні ресурси та механізм покриття різниці між фактичною вартістю житлово-комунальних послуг та встановленими тарифами (при їх затвердженні менше від фактичної вартості) з місцевих бюджетів;
- визначити структури дебіторської та кредиторської заборгованості та ліквідувати ці борги;
- збільшити видатки з місцевих бюджетів розвитку на житлово-комунальне господарство;
- відновити пеню за несвоєчасну оплату житлово-комунальних послуг.

Список використаної літератури

1. Бабаєвська О. Б. Сучасні заходи вдосконалення фінансової забезпеченості підприємств житлово-комунального господарства/ О. Б. Бабаєвська, В. В. Величко // Комунальне господарство міст. – 2010. - № 96. – С. 289-293.
2. Закон України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» // Відомості Верховної Ради, 2016. - № 51, ст. 833. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1540-19>.
3. Мирошніченко В. П. Хто винен в «бідності» підприємств житлово-комунального господарства/ В. П. Мирошніченко // Фінансовий контроль. – 2009. – № 2 (15). – С. 24–25.
4. Нехайчук Д.В. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності // Науковий вісник: Фінанси банки, інвестиції. — 2009. — № 1 (2). — С. 66-69.
5. Устінов Д. О. Трансформація механізму державного управління процесами становлення та розвитку ЖКГ України / Д. О.Устінов // Комунальне господарство міст: Наук.-техн. зб. № 96. - К.: Техніка, 2009 – С. 35-37.